Blogi

Ilmastonäkökulmien huomioiminen eurojärjestelmän rahapoliittisissa yrityslainaostoissa

Rahapolitiikka, Ilmasto | 08.12.2022 | Vesa-Ville Virtanen

KIRJOITTAJA

Vesa-Ville Virtanen
Johtava salkunhoitaja

Ilmastonmuutoksen torjunta on yksi keskeisimmistä globaaleista haasteista. Myös eurojärjestelmä hintavakausmandaattinsa raameissa ottaa toiminnassaan huomioon ilmastonäkökohdat ja -riskit.

Ilmastonmuutos ja ilmastoriskit vaikuttavat talouteen ja hintavakauteen. Sään ääri-ilmiöt, kuten esimerkiksi pitkittynyt kuivuus tai tulvat voivat aiheuttaa huomattavia satovahinkoja ja vaikuttavat näin ruuan hintaan ja saatavuuteen. Maapallon lämpenemisellä on myös merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi raaka-aine- ja energiahintoihin. Vihreä siirtymä ja kaupankäynti päästöoikeuksilla vaikuttavat yritysten toimintakustannuksiin ja tätä kautta kuluttajahintoihin.

Ilmastonmuutoksen torjunta on yksi keskeisimmistä globaaleista haasteista, ja vaikka valtioiden poliittisilla päätöksentekijöillä on ensisijainen vastuu ilmastopolitiikasta, tulee myös eurojärjestelmän hintavakausmandaattinsa raameissa ottaa toiminnassaan huomioon ilmastonäkökohdat ja -riskit. Tämä osaltaan tukee EU:n hiilineutraaliustavoitteita ilmastonmuutoksen ja maapallon lämpenemisen hillitsemiseksi.

Euroopan keskuspankki julkaisi uudistetun strategiansa vuonna 2021. Samassa yhteydessä EKP:n neuvosto päätti toimintasuunnitelmasta[1], jossa määritellään toimenpiteet ympäristötekijöiden huomioimiseksi rahapolitiikassa. Toimintasuunnitelmaa on toteutettu tavoitteiden mukaisesti ja heinäkuussa 2022 päätettiin yksityiskohdista koskien rahapoliittisia yrityslainaostoja[2].

EKP:n neuvoston päätösten ja kattavan asiantuntijavalmistelutyön pohjalta ilmastonmuutostekijöiden huomiointi aloitettiin yrityslainaostoissa (Corporate Sector Purchase

Programme, CSPP [3,4]) lokakuun 2022 alussa[5]. Suomen Pankki on yksi kuudesta euroalueen CSPP-ostoja toteuttavasta kansallisesta keskuspankista[6] ja osallistunut erittäin aktiivisesti päätösten valmistelu- ja toimeenpanotyöhön eurojärjestelmän komiteoissa sekä asiantuntijatyöryhmissä vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Eurojärjestelmä on erittäin merkittävä toimija[7] euroalueen yrityslainamarkkinoilla ja CSPP-ohjelman kelpoisuusehdot[8] täyttäviä yrityslainoja on ostettu laajasti eri toimialojen yrityksiltä vuodesta 2016 lähtien. Ilmastonäkökulmien sisällyttämisellä yrityslainaostoihin edistetään kestävää rahoitusta, tuetaan hallittua siirtymistä vähähiiliseen talouteen ja vähennetään eurojärjestelmän taseen ilmastoriskejä. Lisäksi eurojärjestelmän toimilla on keskeinen rooli ilmastonmuutosta hillitsevien markkinakäytäntöjen kehittymisessä ja kannustimien luomisessa.

Käytännössä ilmastonäkökulmien huomiointi CSPP-ohjelmassa tarkoittaa, että eurojärjestelmä on lokakuusta 2022 lähtien käyttänyt omaa ilmastovaikutusten arviointimittaria (engl. climate score[9]) toteuttaessaan rahapoliittisia yrityslainaostoja. Tämän yrityskohtaisen mittarin avulla eurojärjestelmä on kohdistanut aiempaa enemmän ostoja niiden yritysten velkakirjoihin, joiden liiketoiminta on vähemmän päästöintensiivistä, joilla on uskottavat ja kunnianhimoiset tavoitteet päästöjen vähentämiseksi, ja jotka ottavat ilmastonmuutoksen huomioon raportoinnissaan.

Yrityskohtainen ilmastovaikutusten arviointimittari

Ilmastovaikutusten arviointimittari eli climate score koostuu yrityksen nykyisistä päästöistä, päästötavoitteiden kunnianhimoisuudesta sekä yrityksen tuottaman ilmastoraportoinnin laadusta. Yritysten päästöjä arvioiva ilmastomittarin osa-alue (engl. emission sub-score) käsittää suorat ja ostetun energian Scope 1 ja 2 -luokan päästöt yrityskohtaisesti ja epäsuorat Scope 3 -luokan päästöt suhteutettuna toimialasektoriin ja koko yritysuniversumiin.

Tulevaisuuden ilmastotavoitteita tarkastelevassa osa-alueessa (engl. target sub-score) ilmastomittarin yrityskohtaiseen kokonaisarvoon vaikuttaa odotetut päästövähennykset yritysten raportoimien ilmastotavoitteiden perusteella. Yritykset, joilla on kunnianhimoiset ja kolmansien osapuolien verifioimat Pariisin ilmastosopimuksen mukaiset päästöjen vähentämistavoitteet saavat tässä ilmastomittarin osa-alueessa parhaimmat arvot.

Yritysten raportointia koskevassa osassa (engl. disclosure sub-score) ilmastomittarin kokonaisarvoon vaikuttaa julkaisevatko yritykset tietoja omasta hiilijalanjäljestään ja ympäristövaikutuksistaan, ja jos julkaisevat, niin ovatko raportoidut tiedot kolmannen osapuolen verifioimia.

Ilmastovaikutusten arviointimittari vaikuttaa ostojen allokointiin

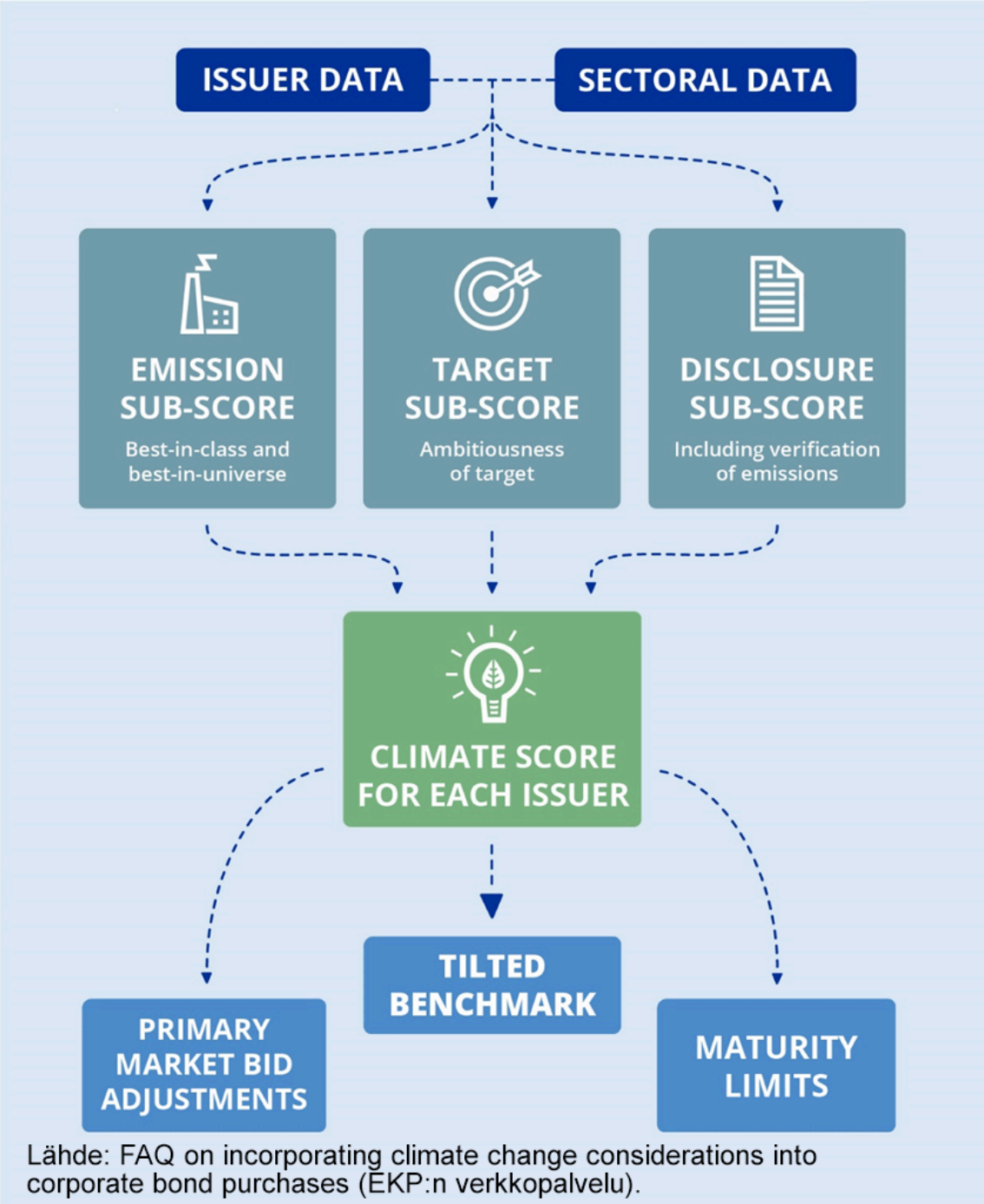
Eurojärjestelmän ostoja on aiemmin allokoitu yrityslainoihin pääasiassa olemassa olevien CSPP-kelpoisten velkakirjojen määrän ja riskienhallinnallisten tekijöiden perusteella. Pääpiirteittäin tämä on tarkoittanut sitä, että eurojärjestelmä on ostanut suhteellisesti enemmän niiden yritysten velkakirjoja, jotka ovat laskeneet ostokriteerit täyttäviä yrityslainoja paljon liikkeelle rahoitusmarkkinoilla.

Lokakuusta lähtien myös yrityskohtaiset ilmastomittarit ovat vaikuttaneet ostojen allokointikriteereihin (engl. benchmark), ja tällä on merkitystä jälkimarkkinoilla tapahtuvien ostojen lisäksi myös siihen, minkä kokoisella ostotarjouksella eurojärjestelmä osallistuu uusien yrityslainojen liikkeeseenlaskuihin, ja kuinka kaukana tulevaisuudessa erääntyviä (engl. maturity) yrityslainoja eurojärjestelmä ostaa.

Uusien yrityslainojen ostotarjoukseen (engl. primary market bid) vaikuttaa CSPP-ohjelmassa ilmastovaikutusten arviointimittarin lisäksi myös se, onko liikkeeseenlasku ns. vihreä velkakirja, eli käyttääkö yritys velkakirjan liikkeeseenlaskusta saadut varat vihreää siirtymää mahdollistaviin tarkoituksiin.

Yrityslainan erääntymisajalla puolestaan on vaikutusta eurojärjestelmän taseen riskeihin pidemmällä aikavälillä. Tulevaisuus voi näyttää merkittävästi erilaiselta esimerkiksi tämän päivän suuripäästöisille yrityksille, ja tällä voi olla vaikutusta velkakirjojen arvoon tulevaisuudessa. Näitä taloudellisia riskejä eurojärjestelmä pyrkii rajoittamaan ottamalla huomioon ostettavien yrityslainojen erääntymisajan myös ilmastotekijöiden näkökulmasta.

Kuvio 1.

Lähde: FAQ on incorporating climate change considerations into corporate bond purchases (EKP:n verkkopalvelu).

Yrityslainaostojen ympäristöjalanjälkeä halutaan pienentää

Eurojärjestelmän yrityslainaostot CSPP-ohjelmassa riippuvat aina ensisijaisesti rahapolitiikan tavoitteista hintavakausmandaatin mukaisesti. Rahapoliittisten tavoitteiden pohjalta eurojärjestelmä ostaa laajasti eri yritysten ja toimialojen yrityslainoja, mutta tärkeänä tavoitteena on myös pienentää CSPP-salkun ympäristöjalanjälkeä, ja näin edistää Pariisin ilmastosopimuksen

sekä EU:n ilmastoneutraaliustavoitteiden saavuttamista. Kyse on myös riskienhallinnasta – ilmastonäkökulmien sisällyttäminen yrityslainaostoihin pienentää eurojärjestelmän taseen riskejä varsinkin pidemmällä aikavälillä. Eurojärjestelmän toimenpiteillä on tärkeä rooli ilmastonmuutosta hillitsevien markkinakäytäntöjen kehittymisessä ja ilmastonmuutosnäkökulmien sisällyttäminen CSPP-ostoihin antaa yrityksille kannustimen julkistaa tietoja ympäristövaikutuksistaan sekä vähentää toiminnastaan aiheutuvia päästöjä.

Asiasanat

eurojärjestelmä, ilmastonmuutos, ilmastoriskit, rahapolitiikka, yrityslainat, yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma